

Guz brunatny jako jeden z objawów u pacjentów z niewydolnością nerek i wtórną nadciśnością przytarczyc

Dr n. med. Ewa Krasuska-Sławińska

Poradnia Chirurgii Stomatologicznej dla Dzieci i Dorosłych

Lek. Justyna Lesiak

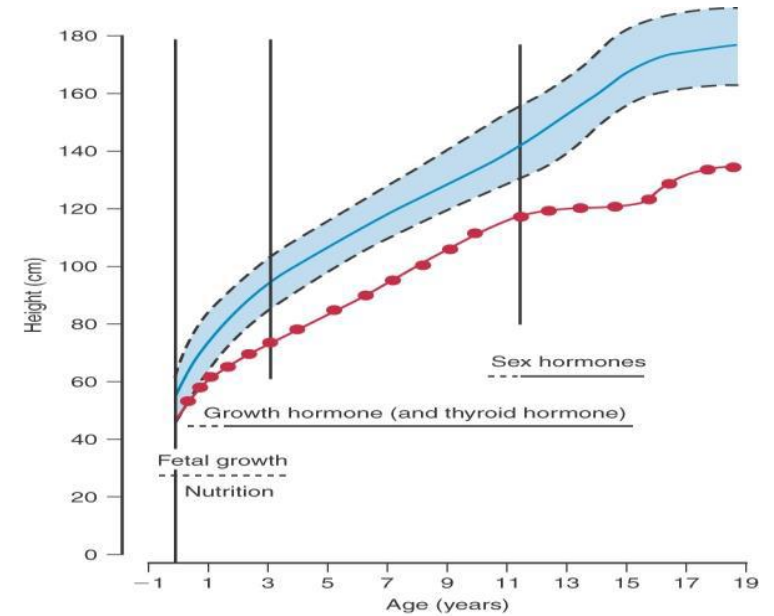
Klinika Nefrologii, Transplantacji Nerek i Nadciśnienia Tętniczego

Choroba kości w przewlekłej chorobie nerek – patofizjologia, zapobieganie, leczenie

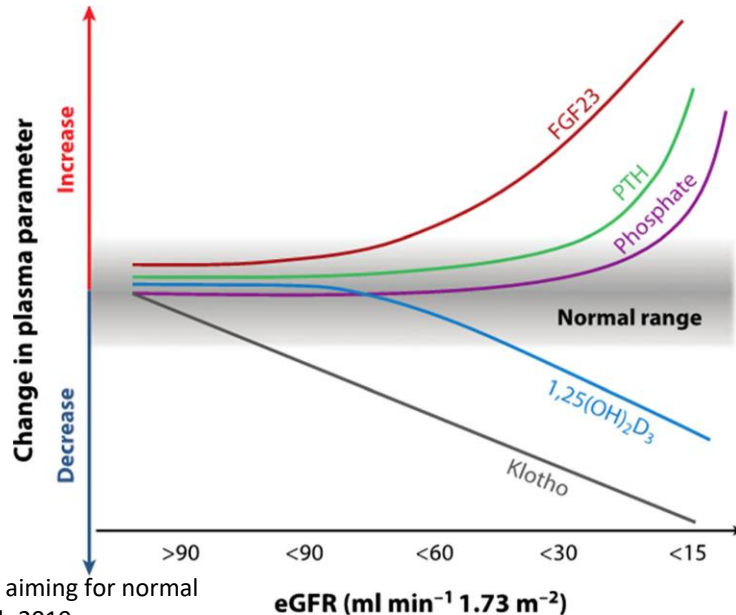
Zaburzenia „kostne” w PChN:

Zaburzenia wzrastania

- niedożywienie
- kwasica metaboliczna
- wtórna nadczynność przytarczyc
- zaburzenia osi GH-IGF, oporność na GH
- zaburzenia hormonalne osi gonadotropowej
- LBW/SGA

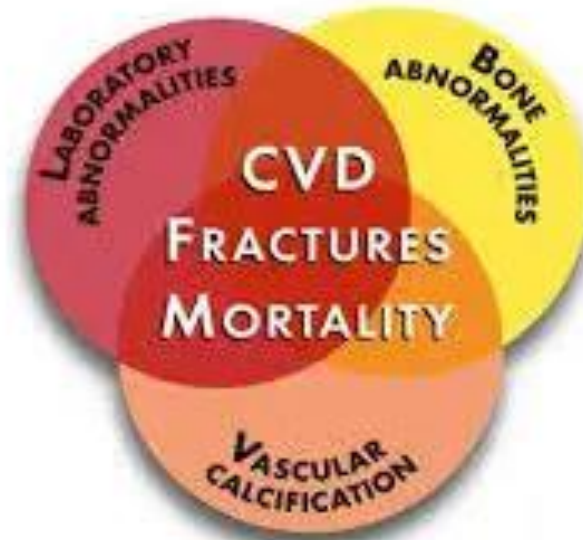
Osteodystrofia nerkowa

- Wysokie PTH
- Wysokie FGF23
- Wysokie Pi
- Niskie 1,25D3
- Niskie Ca
- Kwasica metaboliczna
- Stan zapalny

Choroba kości w przewlekłej chorobie nerek/ osteodystrofia nerkowa

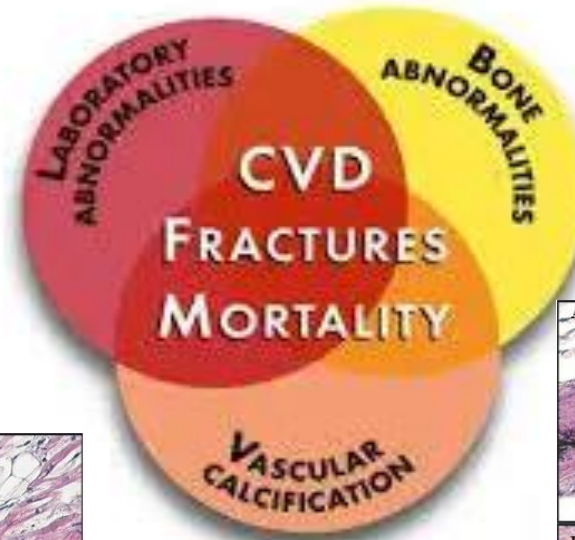
CKD-MBD

Choroba kości w przewlekłej chorobie nerek/ osteodystrofia nerkowa

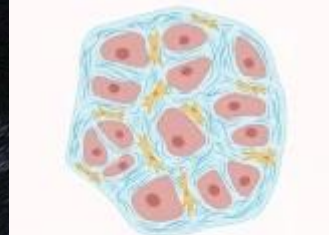
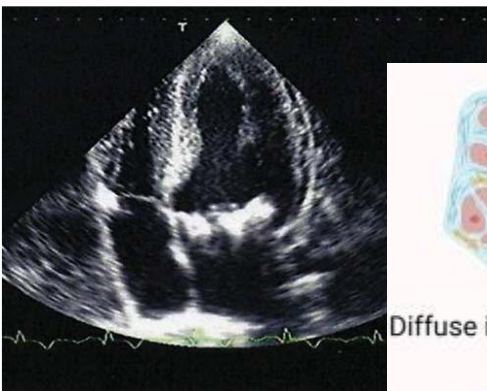
Hipokalcemia	Ca	↓
Hiperfosfatemia	Pi	↑
Wysokie stężenie PTH		↑
Wysokie stężenie ALP		↑
Niedobór 25D3		

*dolegliwości bólowe kończyn

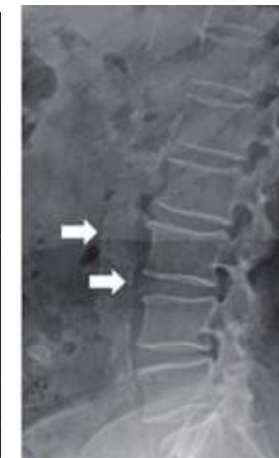
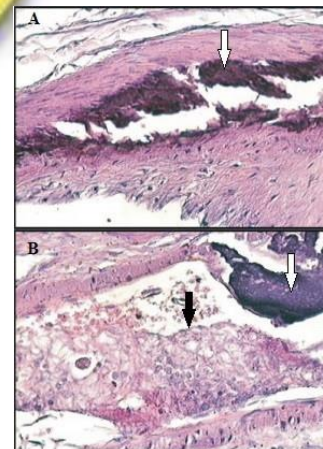
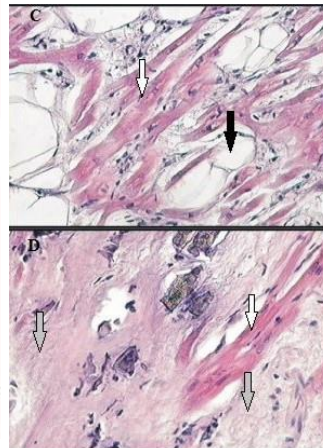
CKD-MBD

Diffuse interstitial fibrosis

Left ventricular hypertrophy

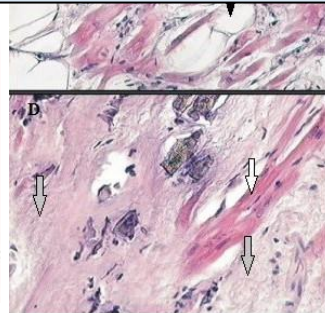
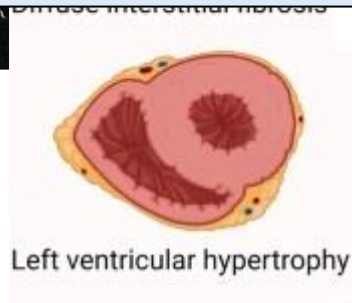
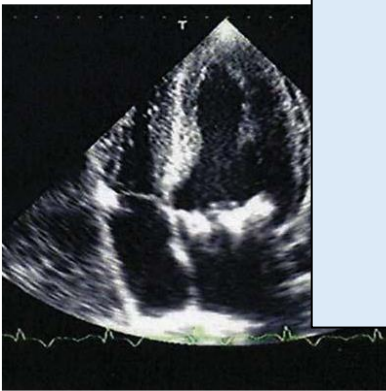

Choroba kości w przewlekłej chorobie nerek/ osteodystrofia nerkowa

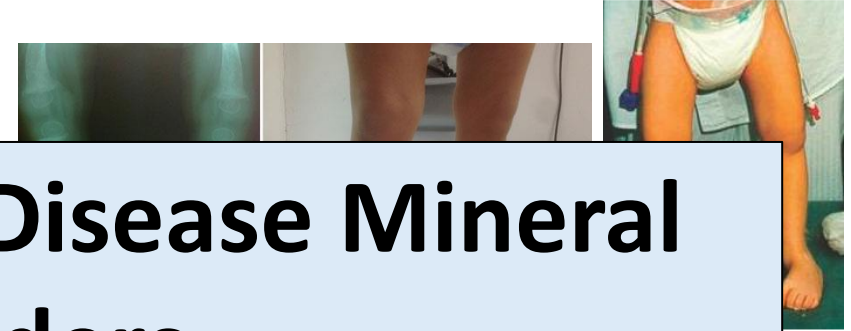
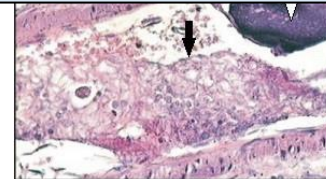
Hipokalc
Hiperfos
Wysokie
Wysokie
Niedobó

CKD-MBD Chronic Kidney Disease Mineral and Bone Disorders

Zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej i mineralna choroba kości w przebiegu PChN

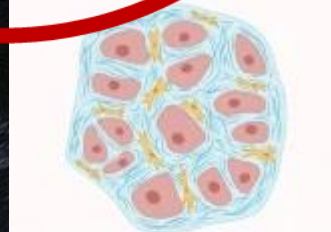
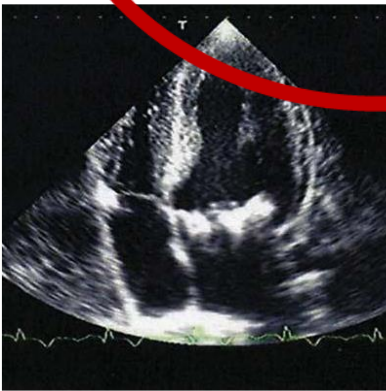

CKD-MBD

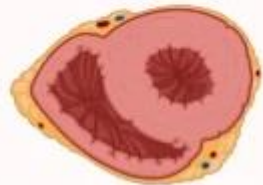

Choroba kości w przewlekłej chorobie nerek/ osteodystrofia nerkowa

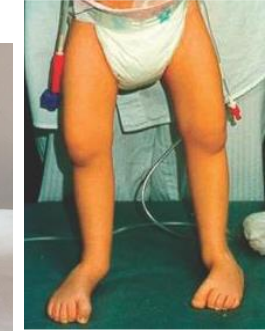
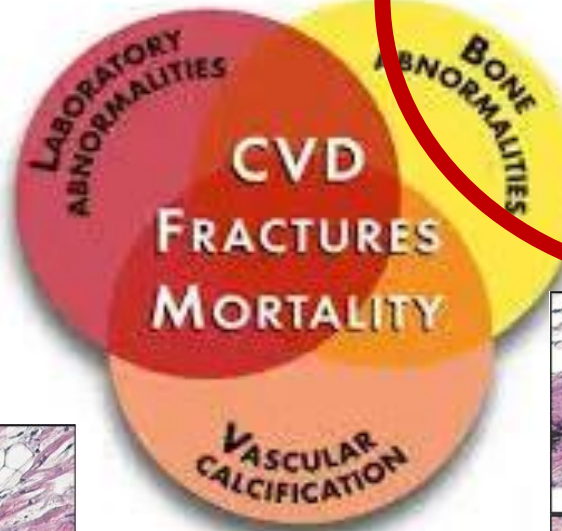
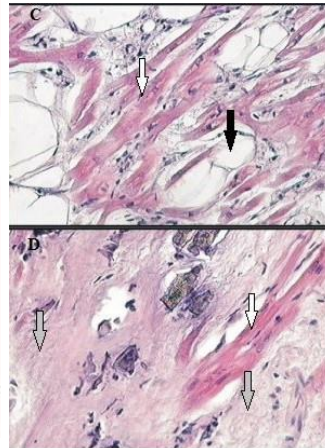
Hipokalcemia Ca ↓
Hiperfosfatemia Pi ↑
Wysokie stężenie PTH ↑
Wysokie stężenie ALP ↑
Niedobór 25D3

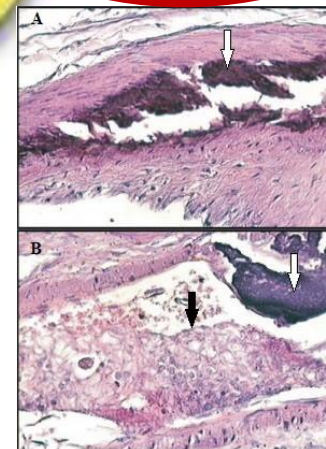
Diffuse interstitial fibrosis

Left ventricular hypertrophy

*dolegliwości bólowe kończyn

OSTEODYSTROFIA NERKOWA

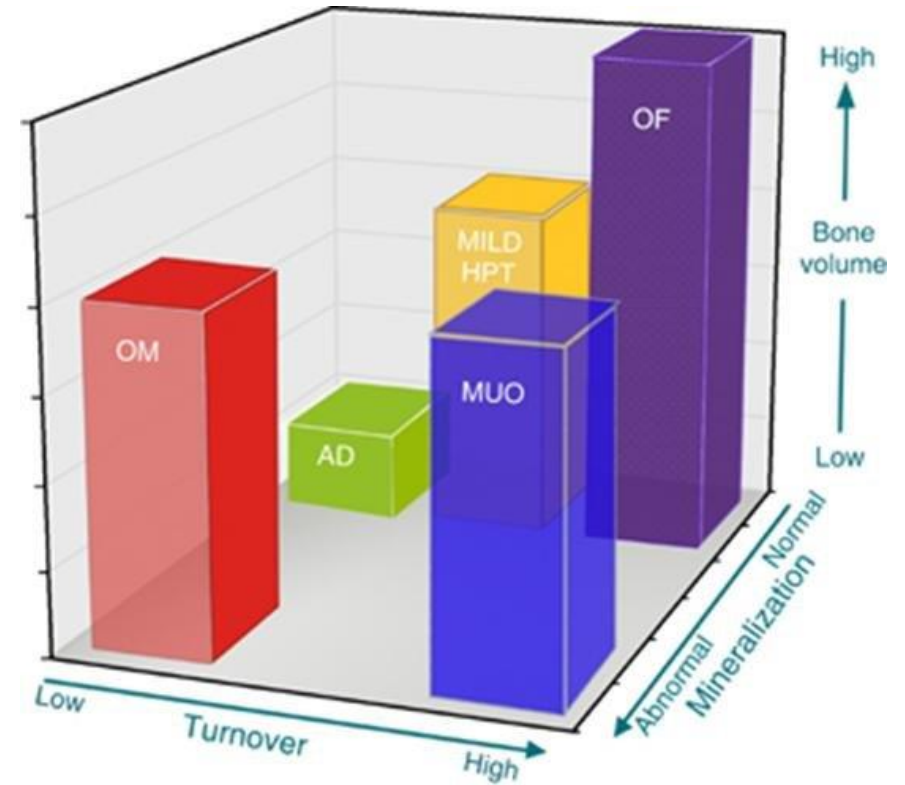
zaburzenia dotyczą:

- obrotu kostnego,
- mineralizacji,
- objętości tkanki kostnej (blaszek w kości zbitej, beleczek w kości gąbczastej)

OSTEODYSTROFIA NERKOWA

zaburzenia dotyczą:

- obrotu kostnego,
- mineralizacji,
- objętości tkanki kostnej (blaszek w kości zwartej, beleczek w kości gąbczastej)

OSTEODYSTROFIA NERKOWA

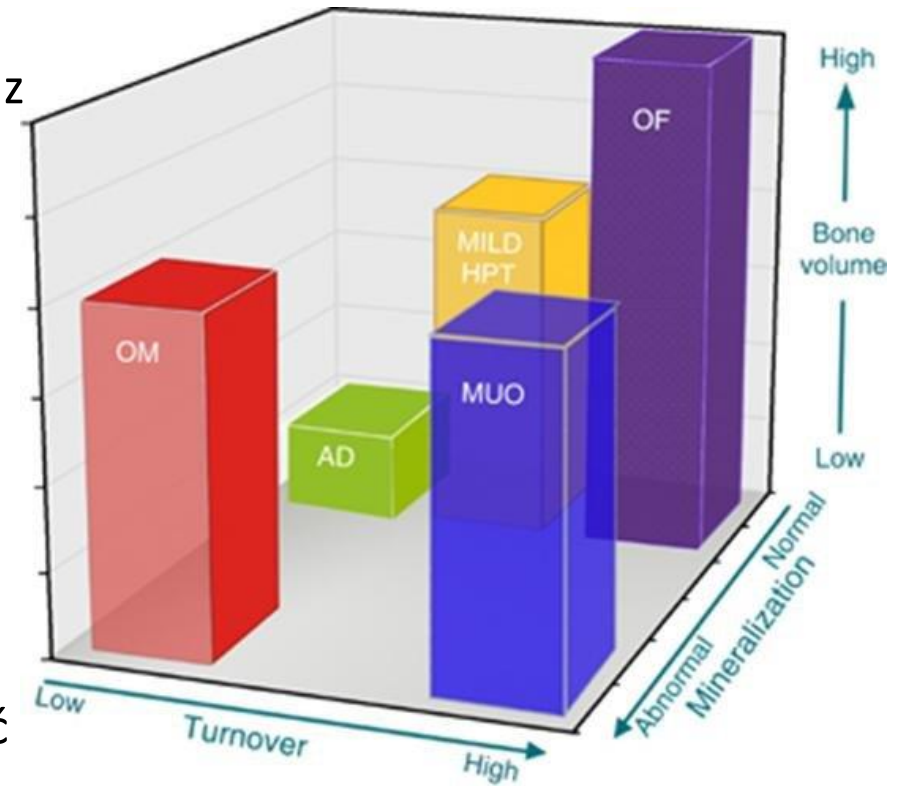
1. Z wysokim obrotem kostnym:

- **włóknisto-torbielowate zapalenie kości (osteitis fibrosa cystica)** – dominuje tu zwiększony obrót kostny (większa ilość i aktywność osteoklastów, większa powierzchnia beleczek ulegająca resorpcji z towarzyszącą nasiloną aktywnością osteoblastyczną z pogrubiałą warstwą niezmineralizowanego osteoidu; włóknienie szpiku)

2. Z niskim obrotem kostnym:

- **osteomalacja** – obniżony obrót kostny z nasilonym defektem mineralizacji nowo powstałego osteoidu (mała aktywność osteoblastyczna i osteoklastyczna, zmniejszenie się ilości prawidłowo zmineralizowanej kości na rzecz niezmineralizowanego osteoidu)
- **adynamiczna choroba kości** – obniżony obrót kostny (brak aktywności osteoblastycznej i osteoklastycznej, bardzo mała ilość nowo powstałego osteoidu)

3. Mieszana osteodystrofia nerkowa – ogniska zwiększonego obrotu kostnego z ogniskami małego obrotu kostnego z osteomalacją

OSTEODYSTROFIA NERKOWA

1. Z wysokim obrotem kostnym:

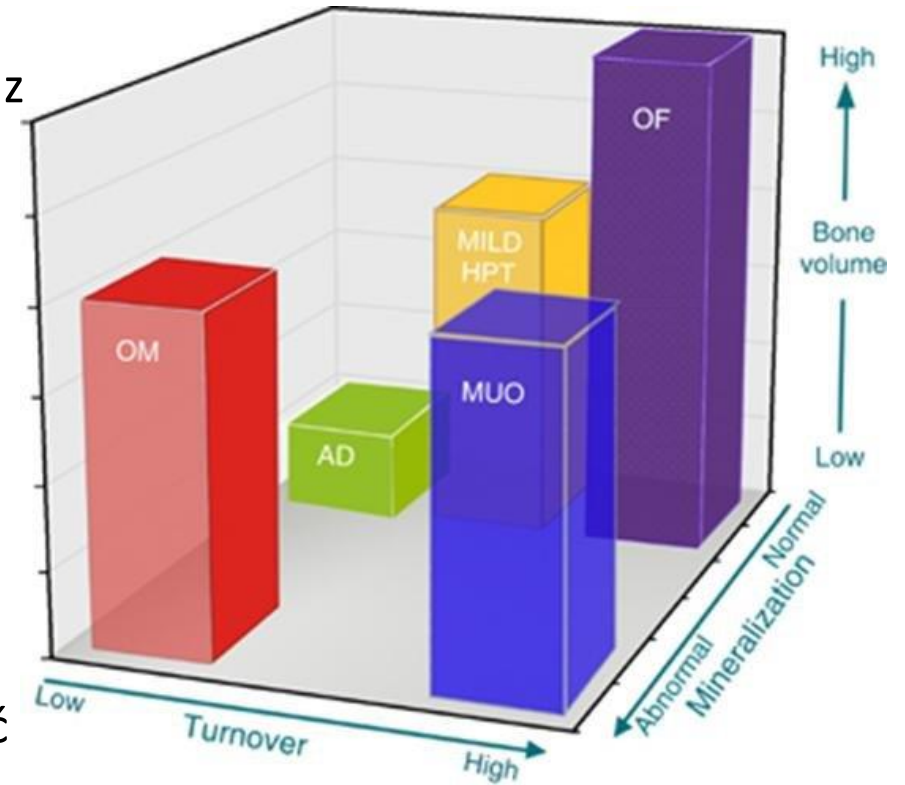
GUZ BRUNATNY

- **włóknisto-torbielowate zapalenie kości (osteitis fibrosa cystica)** – dominuje tu zwiększony obrót kostny (większa ilość i aktywność osteoklastów, większa powierzchnia beleczek ulegająca resorpcji z towarzyszącą nasiloną aktywnością osteoblastyczną z pogrubiałą warstwą niezmineralizowanego osteoidu; włóknienie szpiku)

2. Z niskim obrotem kostnym:

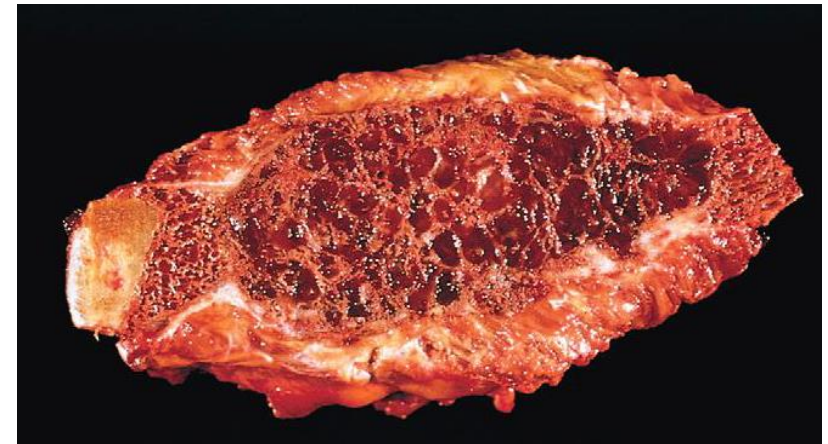
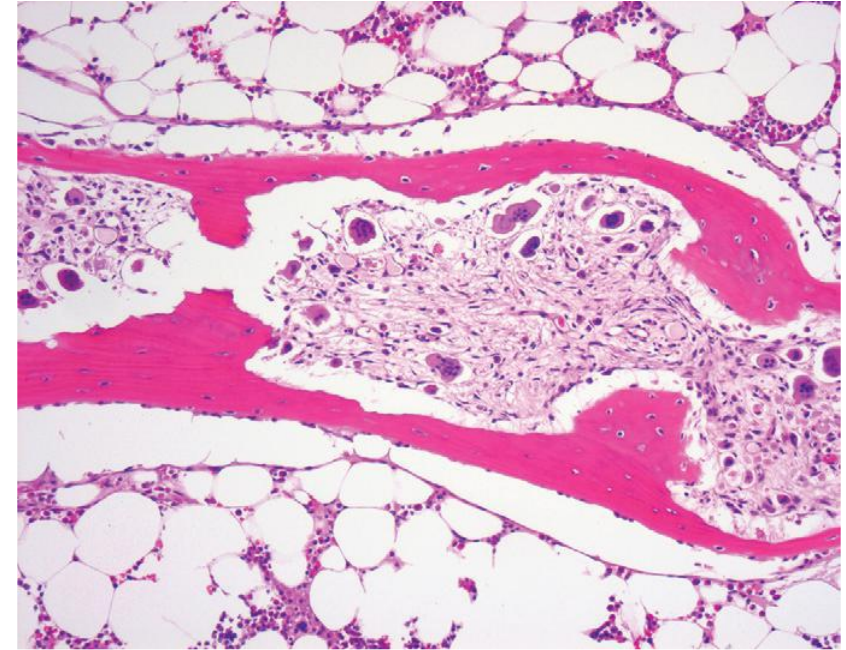
- **osteomalacja** – obniżony obrót kostny z nasilonym defektem mineralizacji nowo powstałego osteoidu (mała aktywność osteoblastyczna i osteoklastyczna, zmniejszenie się ilości prawidłowo zmineralizowanej kości na rzecz niezmineralizowanego osteoidu)
- **adynamiczna choroba kości** – obniżony obrót kostny (brak aktywności osteoblastycznej i osteoklastycznej, bardzo mała ilość nowo powstałego osteoidu)

3. Mieszana osteodystrofia nerkowa – ogniska zwiększonego obrotu kostnego z ogniskami małego obrotu kostnego z osteomalacją

GUZ BRUNATNY – zaawansowana postać osteodystrofii nerkowej z wysokim obrotem kostnym:

- podwyższona aktywność osteoklastyczna (głównie korowa kość zbita)
- niszczenie struktury kostnej (blaszek kostnych/beleczek kostnych) poprzez coraz głębsze wnikanie osteoklastów, tworzenie tzw. dissecting osteitis
- otaczanie zajętych powierzchni blaszek/beleczek przez komórki szpiku, zastępowanie tkanką włóknisto-naczyniową
- nieprawidłowa struktura kości predysponuje do mikrołamań i wtórnych: krwawień, nacieków makrofagów, tworzenia tkanki włóknistej – BROWN TUMOR

Ocena mineralnej choroby kości u dzieci:

- **Kliniczna:** wzrost, objawy krzywicy, szpotawe ustawienie kolan, ból nóg
- **Badania:** Ca, Pi, ALP, iPTH, 25D3
- **Rtg** nadgarstka ręki niedominującej – złuszczenia przynasad
- Badanie histopatologiczne (**biopsja** kości): złoty standard w diagnostyce osteodystrofii nerkowej ale z uwagi na inwazyjność metody wykonujemy tylko gdy wynik badania będzie miał wpływ na decyzje terapeutyczne (np. pacjent ze złamaniami, osteoporozą i PChN – przed planowanym włączeniem leczenia bisfosfonianami należy wykluczyć adynamiczną chorobę kości)
- **DXA:** nie jest badaniem rutynowo zalecanym w przebiegu PChN, można rozważyć wykonanie tego badania gdy współistnieją czynniki ryzyka rozwoju osteoporozy lub obecne są objawy kostne (bóle, złamania) pomimo braku laboratoryjnych wykładników osteodystrofii nerkowej
- **QCT** – objętościowa gęstość mineralna kości
- Nowe biomarkery: **FGF23**

Ocena mine

- **Kliniczna:** wzr
- **Badania:** Ca, P
- **Rtg** nadgarstk
- Badanie histo
osteodystrofii
wynik badania
złamaniami, o
bisfosfonian
- **DXA:** nie jest
wykonanie teg
lub obecne są
wykładników
- **QCT** – objętoś
- Nowe biomar

nóg

stycie
ujemy tylko gdy
acjent ze
leczenia

ożna rozważyć
osteoporozy
atoryjnych

Ocena mineralnej choroby kości u dzieci:

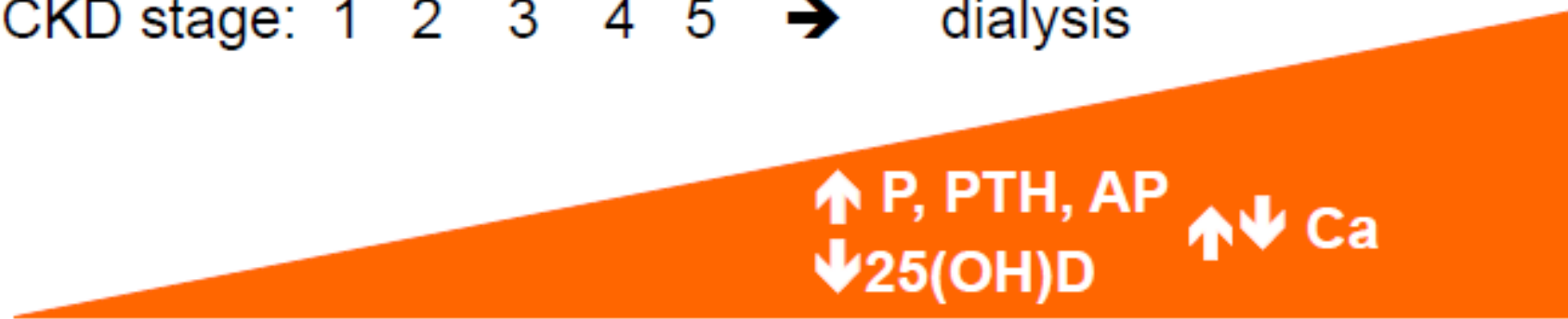
W praktyce klinicznej ważne jest odróżnienie choroby z małym i dużym obrotem kostnym. Parametrami pomagającymi ocenić ryzyko występowania poszczególnych postaci osteodystrofii nerkowej są: PTH, kalcemia, stężenie fosfatazy alkalicznej (jej frakcji kostnej). Według wytycznych NKF-KDOQI i KDIGO (2009), stężenie:

- iPTH <150 pg/ml (NKF-KDOQI) / <2x GGN (KDIGO) sugeruje **niski obrót kostny**, zwłaszcza jeśli towarzyszy temu podwyższone/wysokie prawidłowe stężenie wapnia oraz prawidłowe stężenie fosfatazy alkalicznej
- iPTH >300 pg/ml (NKF-KDOQI) / >9x GGN (KDIGO) sugeruje **wysoki obrót kostny**, zwłaszcza jeśli towarzyszy temu niskie stężenia wapnia/hipokalcemia oraz podwyższone stężenie fosfatazy alkalicznej

Zapobieganie/leczenie mineralnej choroby kości u dzieci:

How to optimize bone health in pediatric CKD?

CKD stage: 1 2 3 4 5 → dialysis

Native vitamin D supplementation

Dietary advise (Ca*, P** intake)

- Caloric/protein intake
- Bicarbonate
- GH, adequate dialysis
- Physical activity

Phosphate binders (Ca containing)

Active vitamin D

Calcimimetics

Parathyroidectomy

*100-200% of the SDI range for age (max. 2500 mg/day): ** hidden phosphate in co

Guz brunatny

- Nazwa „guz brunatny” pochodzi od barwy preparatu tkankowego (obfite krwawienie i odkładanie się złogów hemosyderyny)
- Rozpoznawane u pacjentów z nadczynnością przytarczyc
- Zmiany pojedyncza lub wieloogniskowa, najczęściej w żebrach, obojczykach, obręczy miednicy a także szczęce, żuchwie i podniebieniu twardym
- Klinicznie bezobjawowy obrzęk lub wygórowanie, lub mieć charakter zmiany egzofitycznej
- Może powodować złamania patologiczne
- Ze względu na ulepszone techniki badań w kierunku wtórnej nadczynności przytarczyc obecnie wykrywany bardzo rzadko

Pacjenci

Dziewczynka (KZ) lat 9 i 10 miesięcy dializowana z powodu przewlekłej, schyłkowej niewydolności nerek na tle kamicy nerkowej, przygotowywana do zabiegu transplantacji

Pacjentka z zastawką komorowo-otrzewnową Pulsar z powodu wodogłowia , po operacji przepukliny oponowo-rdzeniowej L-S

Chłopiec (KA) lat 15 i 3 miesiące, 11 miesięcy po przeszczepieniu nerki z powodu wady układu moczowego i sterydoopornego zespołu nerczycowego.

Chłopiec (PN) 12 lat, schyłkowa niewydolność nerek na podłożu ARPKD (autosomalna recesywna wielotorbielowatość nerek), dializowany otrzewnowo.

Przyczyny skierowania do Poradni Chirurgii Stomatologicznej

- Dziewczynka KZ** - obrzmienie w okolicy trzonu kąta żuchwy po stronie prawej, guzy w okolicy podniebienia twardego
- Chłopiec KA** - niebolesny, powiększający się guz trzonu żuchwy po stronie prawej
- Chłopiec PN** - asymetria i guz szczęki po stronie lewej

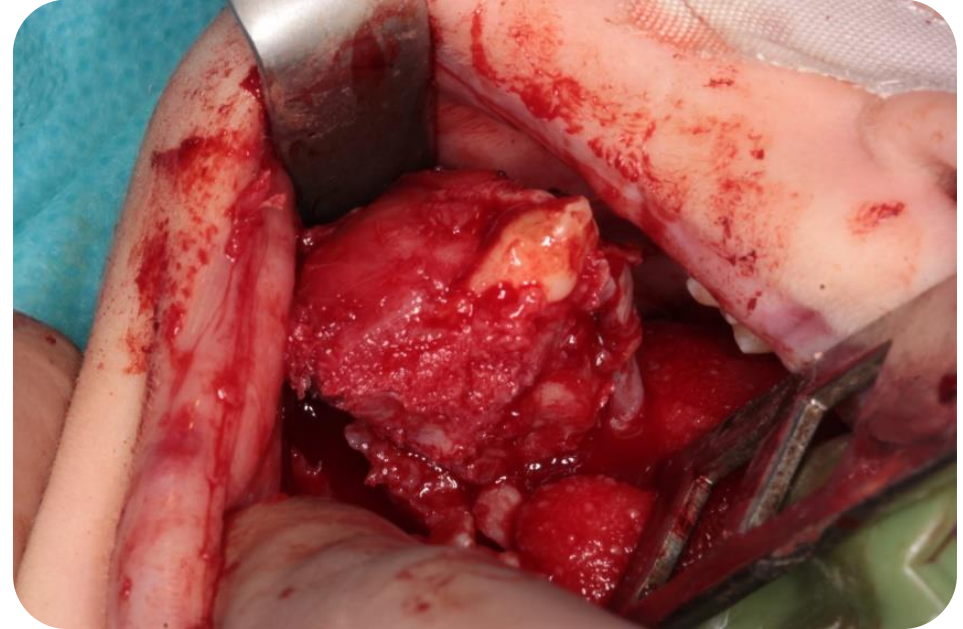
Obraz kliniczny i radiologiczny

	Dziewczynka KZ	Chłopiec KA	Chłopiec PN
Lokalizacja	Żuchwa w okolicy zębów 43-45	Szczęka w okolicy zębów 16-18, żuchwa w okolicy zębów 45-48	Szczęka w okolicy 11-25, okolica podoczołowa strona lewa
Zmiany rysów twarzy	nie	tak	tak
Objawy wewnętrzne	Elastyczno-miękkie wygórowanie	Twarde wygórowanie, poszerzenie części zębodołowej żuchwy	Elastyczno- twarde wygórowanie, rozdęcie szczęki, deformacja rysów twarzy
Błona śluzowa okolicy zmiany	prawidłowa	prawidłowa	ogniska owrzodzenia na szczycie guza
Obraz w rtg	owalne zagłębienie o gładkich zarysach w części zębodołowej żuchwy, zęby zatrzymane 43, 44, 45	obecność owalnego przejaśnienia z otoczką osteosklerotyczną w trzonie żuchwy zatrzymane zęby 47,48, zęby nadliczbowe okolicy 44	nie wykonywane
Obraz w tomografii	22x20x15mm destrukcja kości z odcinkowym rozdęciem	24x36x30mm, pogrubienie, przebudowa i zatarcie prawidłowej struktury kostnej w żuchwie średnica zmiany 30mm zmiana osteolityczna bez odczynu okostnowego.	Duży egzofityczny guz wlk 4,5x4cm, wychodzący z przedniej części wyrostka zębodołowego szczęki po str. lewej rosnący ku przodowi, wielotorbielowaty, z przebudową ścian o typie matowego szkła oraz z odcinkowym ścięciem ścian/drobnymi ubytkami ciągłości. Zęby 23 i 24 przemieszczone. Guz zniekształca otwór gruszkowaty z wtórnym zwężeniem jamy nosa na wys przedsonka po str lewej.
Rozpoznanie histopatologiczne	Guz brunatny	Guz brunatny	Guz brunatny

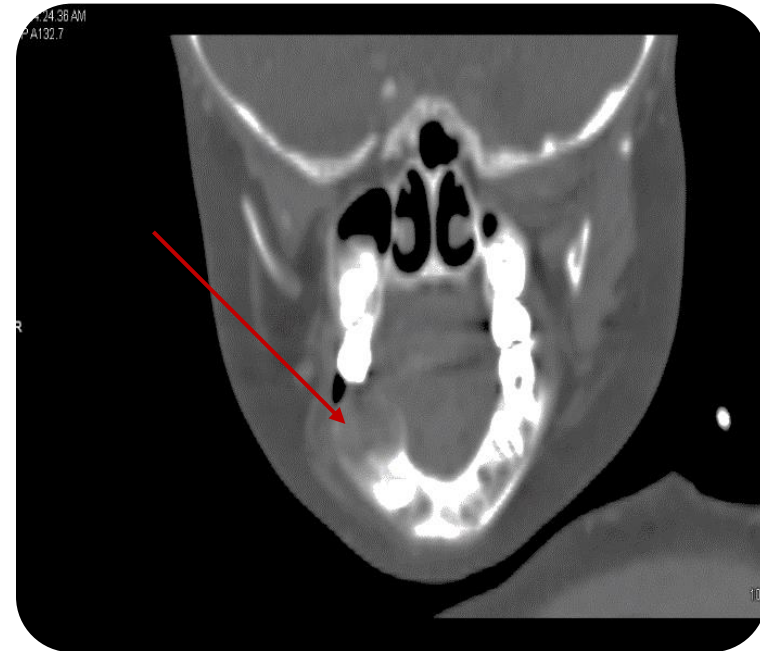
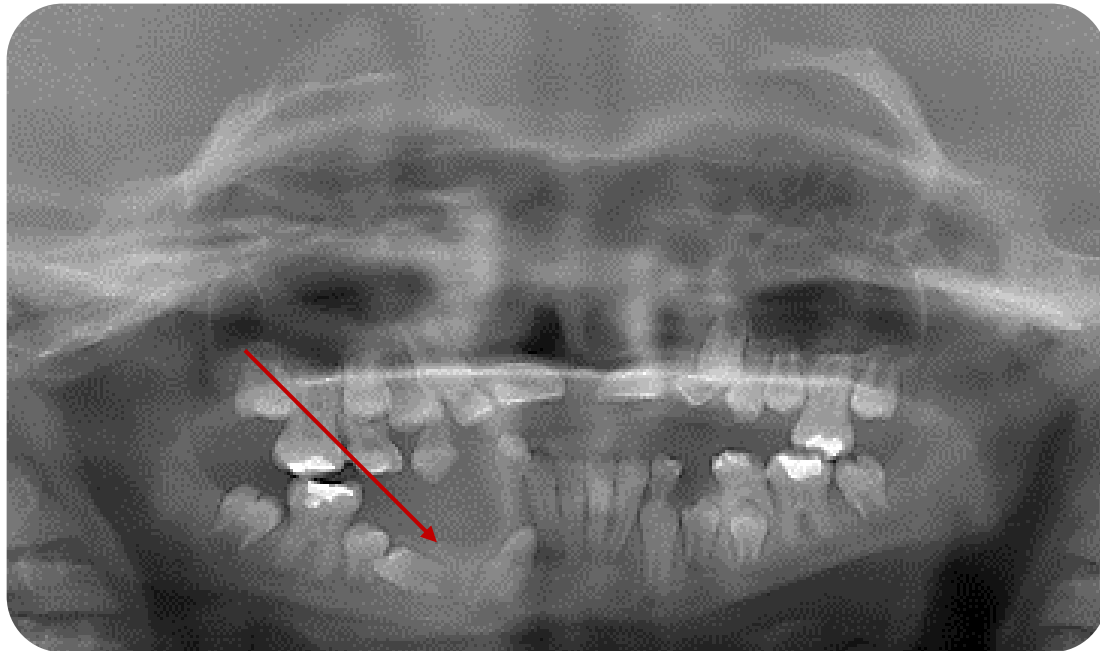
Wyniki badań laboratoryjnych

Wskaźnik	Dziewczynka KZ	Chłopiec KA	Chłopiec PN	Norma
RBC (M/microl)	3,25	5,45	4,08	4,5-5,5
Hemoglobina (g/l)	8,5	14,7	11,4	12,0-15,5
Hematokryt (%)	27	46,4	33,5	37,0-43,0
Ca w surowicy (mmol/l)	2,23	2,5	2,29	2,25-2,75
P w surowicy (mmol/l)	1,95	1,12	1,68	1,05-1,85
PTH (pq/ml)	1213	1550	1309	11-62
Kreatynina (mg/dl)	2,22	1,2	7,69	0,06-1,00
Mocznik (mg/dl)	62,1	67,23	100,3	10-50
Fosfataza alkaliczna (U/l)	752	brak danych	903	100-550

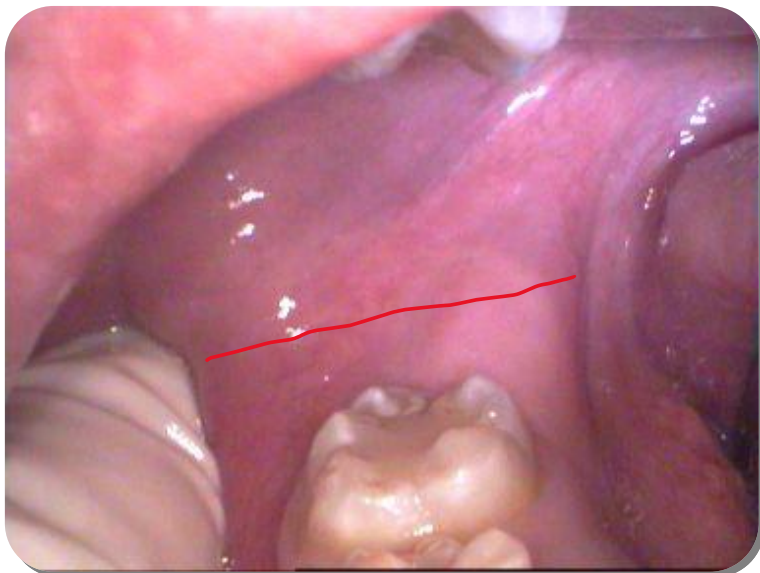
Dziewczynka KZ obraz kliniczny

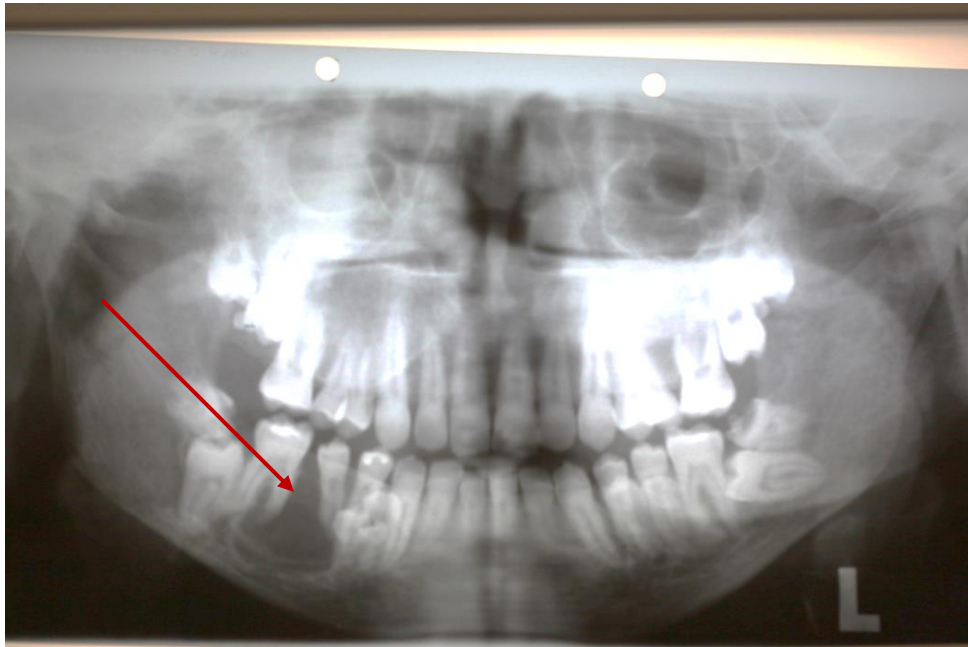
Dziewczynka KZ obraz radiologiczny

Chłopiec KA obraz kliniczny

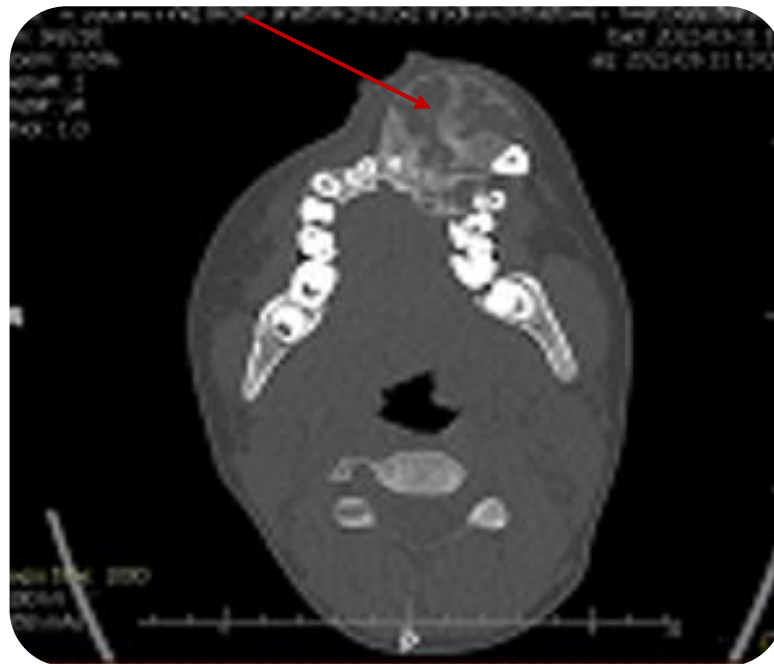
Chłopiec KA obraz radiologiczny

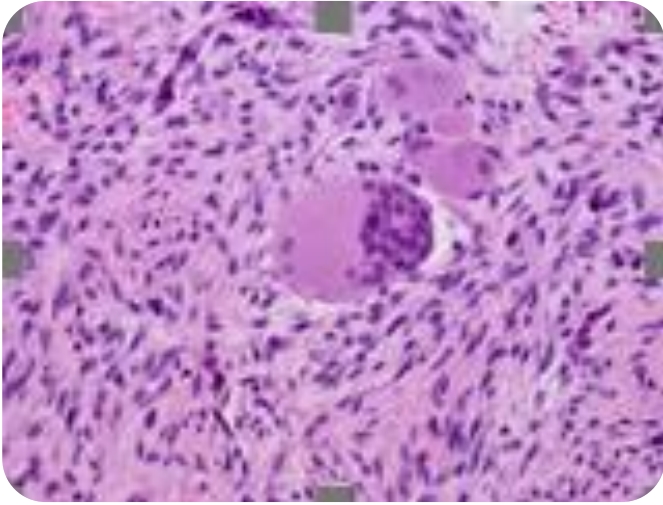
Chłopiec PN obraz kliniczny

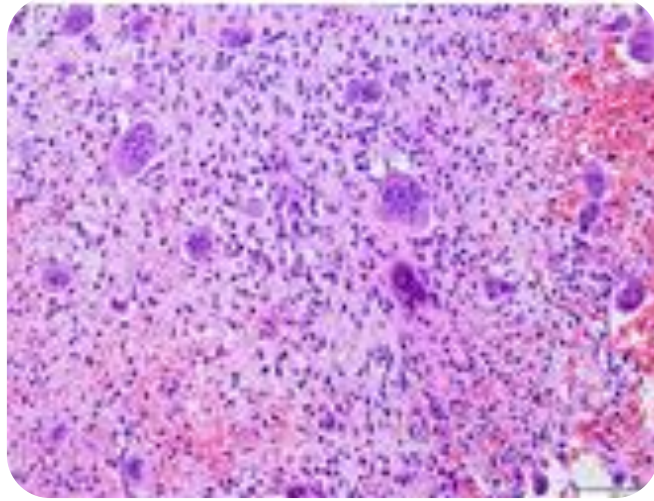
Pacjent PN obraz radiologiczny

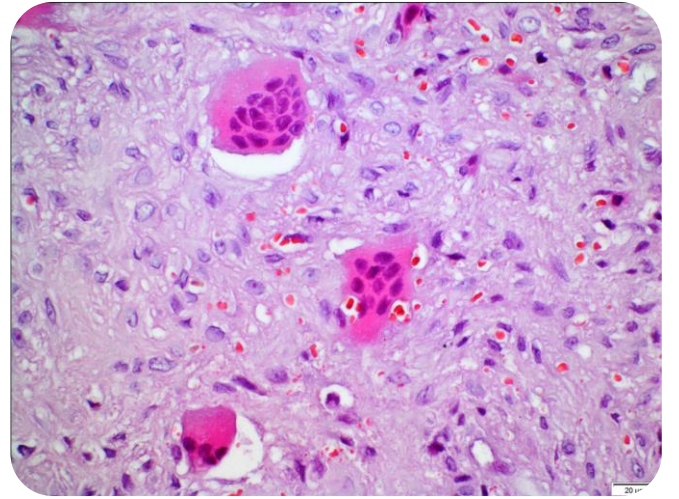
Obraz histopatologiczny

Dziewczynka KZ

KA Chłopiec

Chłopiec PN

Leczenie

Zależy od rozległości masy guza i związanych z nim problemów funkcjonalnych.

- Normalizacja stężenia wapnia, fosforanów, obniżenie stężenia PTH poprzez
  - ✓ Ograniczenie podaży fosforanów
  - ✓ Wdrożenie suplementacji wapniem
  - ✓ Wdrożenie leków wiążących fosforany w przewodzie pokarmowym
  - ✓ Optymalizację stężenia 25D3 (> 30 ng/ml)
  - ✓ Włączenie aktywnego metabolitu witaminy D: alfakalcydiol/kalcytriol
  - ✓ Włączenie kalcimimetyku - cinakalcet (po wyrównaniu kalcemii > 2,4 mmol/l)
- W przypadku braku reakcji na leczenie zachowawcze leczenie chirurgiczne

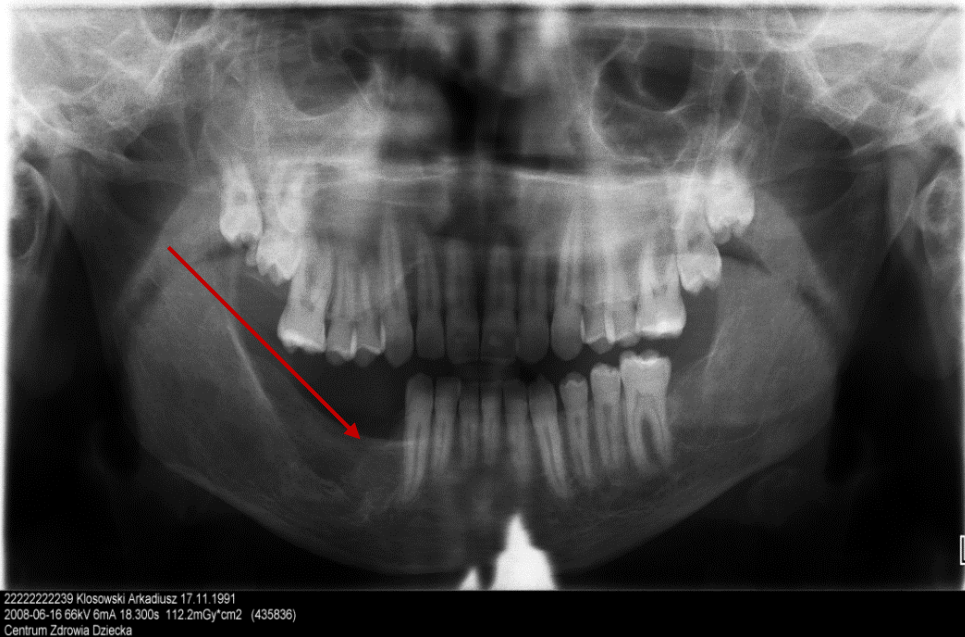
Pacjenci - leczenie

Dziewczynka KZ – leczenie chirurgiczne (usunięcie guza oraz zatrzymanych zębów 44, 45)

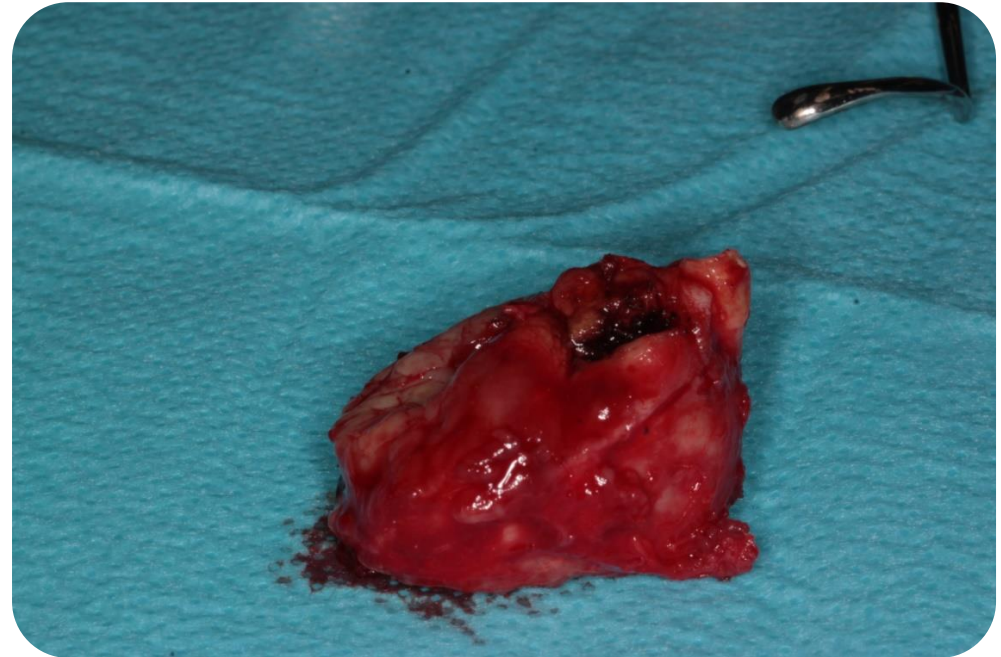
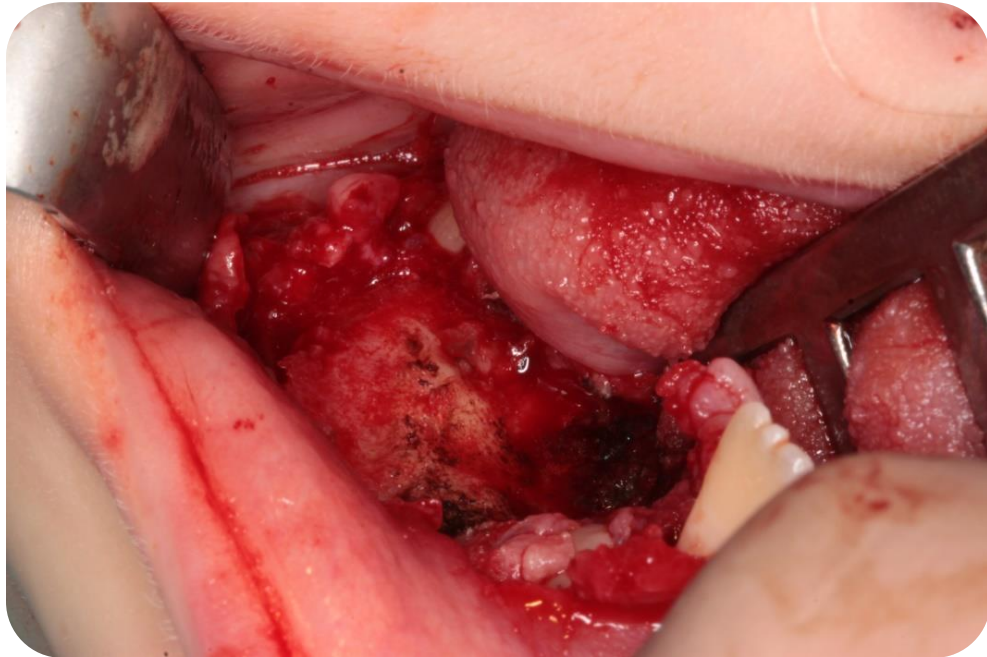
Chłopiec KA – leczenie chirurgiczne (usunięcie guza żuchwy oraz zatrzymanych zębów 48, 47, 46 oraz zębów nadliczbowych 45', 44', guz szczęki – leczenie farmakologiczne)

Chłopiec PN – leczenie farmakologiczne

Chłopiec KA obraz radiologiczny 2 lata po zabiegu

Dziewczynka KZ zabieg chirurgiczny

Chłopiec PN obraz kliniczny:

2 miesiące po wdrożeniu leczenia
cinakalcetem

1 rok i 9 miesięcy po
przeszczepieniu nerki

Wnioski

Guz brunatny może być jednym z objawów wtórnej nadczynności przytarczyc

Rozpoznanie na podstawie badania histopatologicznego oraz stężenia wapnia, fosforu, glukozy i PTH w surowicy

Leczenie - normalizacja stężenia wapnia, fosforanów, obniżenie stężenia PTH, w przypadku braku reakcji leczenie chirurgiczne

Dziękujemy za uwagę!!!